

Проведено аналіз літературних джерел та обґрунтовано необхідність та можливість створення нових конструкцій сушарок з використанням вібраційних коливань робочого контейнера для інтенсифікації процесу сушіння. Запропоноване конструктивне рішення вібромашини для сушіння гранульованих і зернистих матеріалів у віброкип'ячому шарі дозволяє одночасно реалізувати два керовані технологічні процеси сушіння для інтенсифікації процесів тепло-масообміну при сушінні сипучих матеріалів

Ключові слова: зерно, сушіння, конвективне сушіння, вібромашина, вібрація, дебаланси, вібропривід, віброкип'ячий шар

Проведен анализ литературных источников и обоснована необходимость и возможность создания новых конструкций сушилок с использованием вибрационных колебаний рабочего контейнера для интенсификации процесса сушки. Предложенное конструктивное решение вибромашины для сушки гранулированных и зернистых материалов в виброкипящем слое позволяет одновременно реализовать два управляемых технологических процесса сушки для интенсификации процессов тепло-массообмена при сушке сыпучих материалов

Ключевые слова: зерно, сушка, конвективная сушка, вибромашина, вибрация, дебалансы, вибропривод, виброкипящий слой

ОБГРУНТУВАННЯ КОНСТРУКЦІЇ ВІБРОМАШИНИ ДЛЯ СУШІННЯ ГРАНУЛЬОВАНИХ І ЗЕРНИСТИХ МАТЕРІАЛІВ

І. А. Зозуляк

Асистент

Кафедра процеси та обладнання
переробних та харчових
виробництв ім. проф. П.С.Берника
Вінницький національний аграрний
університет

вул. Сонячна, 3, Вінниця, Україна, 21008

E-mail: tehnovnu@mail.ru

1. Вступ

Найважливішим завданням зернопереробної промисловості є розробка системи заходів та скорочення кількісних і якісних втрат зерна при його зберіганні. З метою приведення зерна в стійкий стан для зберігання, забезпечення кількісно-якісної характеристики зерна застосовують різні технологічні прийоми, серед яких найбільш ефективним є сушіння зерна. Задача полягає, насамперед, у зниженні вологості зерна до рівня нижче критичного, при якій фізіологічні процеси сповільнюються, а зернова маса перебуває в анабіотичному стані.

2. Літературний огляд

Результати експериментальних досліджень вібраційного сушіння і досвід промислової експлуатації обладнання показали наступні переваги застосування вібрацій при сушінні дисперсних матеріалів: інтенсивне перемішування частинок матеріалу; інтенсивне знімання вологи внаслідок постійного оновлення поверхні вологообміну; вирівнювання температури матеріалу в об'ємі сушильного апарату; поліпшення якості сушіння; зниження швидкості початку вібропсевдозрідження; зменшення енергетичних витрат; можливість суміщення різних технологічних операцій при безперервному веденні процесу (транспортування та сушіння, гранулювання і сушіння, формування оболонки і сушіння, поділ на

фракції та сушіння та ін); створення нових високо-ефективних вібраційних сушарок з регульованими параметрами вібрації [1 – 4].

Для реалізації технологічного процесу сушіння відома установка з віброкиплячим шаром для сушіння сільськогосподарської продукції АІ-КВО рис. 1 [5]. Вона являє собою камеру, розташовану чотири сушильних короби, розташованих один під іншим і попарно з'єднаних вертикальними тягами, та які пов'язані з ексцентриковим приводом і ресорами. Пари коробів коливаються за допомогою ексцентриків, перемішуючи та просушуючи при цьому матеріал, що знаходиться в коробах, продуваючи його сушильним агентом. Недоліком сушарки є велика металоємність, енергоємність, використання пари для нагрівання повітря, складність забезпечення герметизації камери сушіння.

Відома сушарка для сипучих матеріалів в віброкиплячому шарі переважно зернобобових та олійних культур, яка може бути використана для сушки ВСБК (рис. 2) [6], що представляє собою сушильну камеру з'єднану гнучкими елементами з напірною камерою. Віброосушарка виконана як лабіринт, утворений ребрами, які встановлені перпендикулярно газорозподільній решітці і встановлені відносно один одного в шаховому порядку. Матеріал на решітці піддається псевдозрідженню і переміщається по лабіринту сушарки під дією віброколивань.

Недоліком сушарки є складність конструкції, однократне використання сушильного агента, застосування одноступінчастого сушіння, неоднорідний

розподіл теплоносія по газорозподільних решетах і складність регулювання режимів технологічного процесу сушіння.

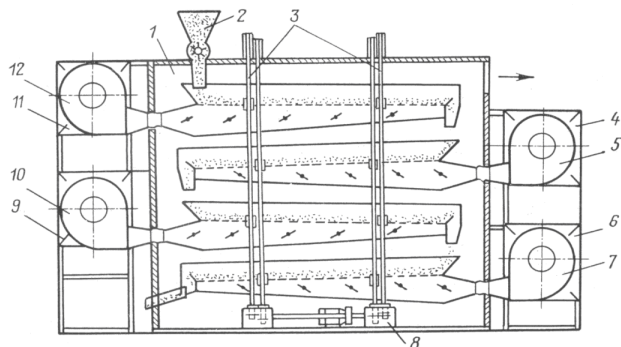

Рис. 1. Вібросушильна установка AI-KBO: 1 – сушильна камера; 2 – завантажувальний бункер; 3 – вертикальні тяги; 4, 6, 9, 11 – парові калорифери; 5, 7, 10, 12 – вентилятори; 8 – ексцентриковий привід

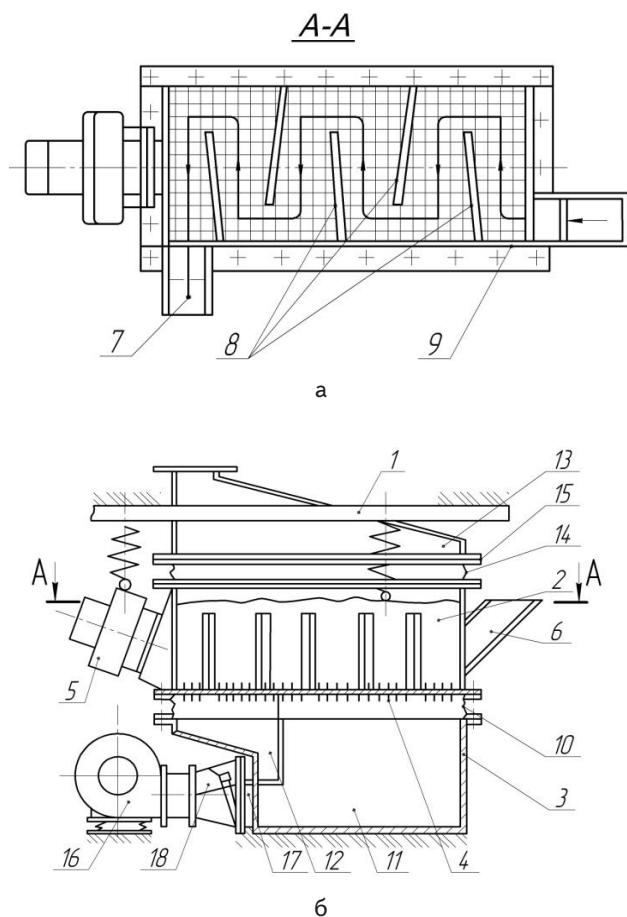

Рис. 2. Вібросушарка для сипучих матеріалів: а – загальний вигляд вібросушарки; б – розріз сушильної камери сушарки; 1 – рама; 2, 3 – сушильна і напірна камери; 4 – газорозподільна решітка; 5 – вібропривод; 6, 7 – завантажувальний і розвантажувальний лотки; 8 – ребра; 9 – стінки камери; 10, 14 – гнучкі елементи; 11, 12 – секції подачі теплоносія і подачі повітря; 13 – короб; 15 – пружний елемент; 16 – вентилятор; 17 – калорифер; 18 – система подачі повітря

Особливістю комбінованих сушарок є багатосекційність їх конструкцій, де в процесі сушіння насіннєвий шар може знаходитися в різних станах в кожній з секцій, забезпечуючи цим раціональний режим сушіння ВСБК.

3. Мета роботи

Розробити конструктивне рішення сушарки для гранульованих і зернистих матеріалів із високою та керованою інтенсивністю процесів тепло-масообміну.

4. Матеріал і результати досліджень розробки конструктивного рішення вібромашини для сушки

Запропонована нова конструкція вібромашини для сушіння гранульованих і зернистих матеріалів у віброкип'ячому шарі, спроектована та виготовлена в науково-дослідній лабораторії Вінницького національного аграрного університету. Зовнішній вигляд якої зображено на рис. 3, а та рис. 3, б складається із рами 1 на якій на 2 встановлено корпус U – подібної форми 3 [7]. На корпусі U – подібної форми 3 розміщено автономні приводи які самовільно синхронізуються 6 керованого інерційного віброприводу котрі через муфти 7 передають крутний момент до керованих дебалансних віброприводів 8. Корпус U – подібної форми складається із (рис. 4) першої секції 4 та другої секції 5, на суміжній боковій стінці паралельних секцій U – подібної форми 11 зі сторони автономних приводів 6 які самовільно синхронізуються зроблено виріз 18. В першій (рис. 5, а) U – подібній секції 4 корпусу 3 розташована завантажувальна горловина 14 та електротен 12, що розташований в центральній частині секції 4 корпусу U – подібної форми 3 електричні контакти 19 якого виведено через торцеву стінку котра розташована навпроти торцевої стінки до якої закріплена завантажувальна горловина 14. В другій (рис. 5, б) U – подібній секції 5 корпусу 3 розташована вивантажувальна горловина 15 та пустотілий патрубок 13 із газорозподільючими отворами. Вивантажувальна горловина 15 закріплена до торцевої стінки U – подібної секції 5 корпусу 3 таким чином, що має можливість переміщуватись у вертикальному напрямі та фіксуватись болтами у довільному положенні. Пустотілий патрубок 13 із газорозподільючими отворами 20 своїм глухим кінцем кріпиться до торцевої стінки до якої закріплена завантажувальна горловина 14, а відкритим кінцем кріпиться до торцевої стінки на котрій виведено контакти 19 електротену 12 і до фланця пневмомережі 17. Корпус U – подібної форми зверху закривається газовивідною кришкою (на рисунках непоказана) котра кріпиться до корпусу болтами, що розташовані по периметру 16. Після запуску приводів 6 та самосинхронізації керованих дебалансних віброприводів 8 корпус U – подібної форми 3 разом із сипучим матеріалом в U – подібних секціях 4 та 5 починає здійснювати коливні рухи по коловій (еліптичній) траєкторії на певній частоті.

В результаті колових рухів сипучого матеріалу в U – подібних секціях 4 та 5 (рис. 4) проходить інтенсивне перемішування сипучого матеріалу. За ра-

хунок безперервної подачі сипучого матеріалу через завантажувальну горловину 14 відбувається процес ідеального витіснення, котрий полягає у поршнево-му переміщенні потоку сипучого матеріалу та повному перемішуванні в напрямку перпендикулярному до руху потоку сипучого матеріалу [8]. У результаті накладання витіснення із коловим перемішуванням утворюється спіралеподібна траєкторія руху довільного елемента сипучого матеріалу (гранул або зернин) в здовж U – подібних секцій 4 та 5 (рис. 4).

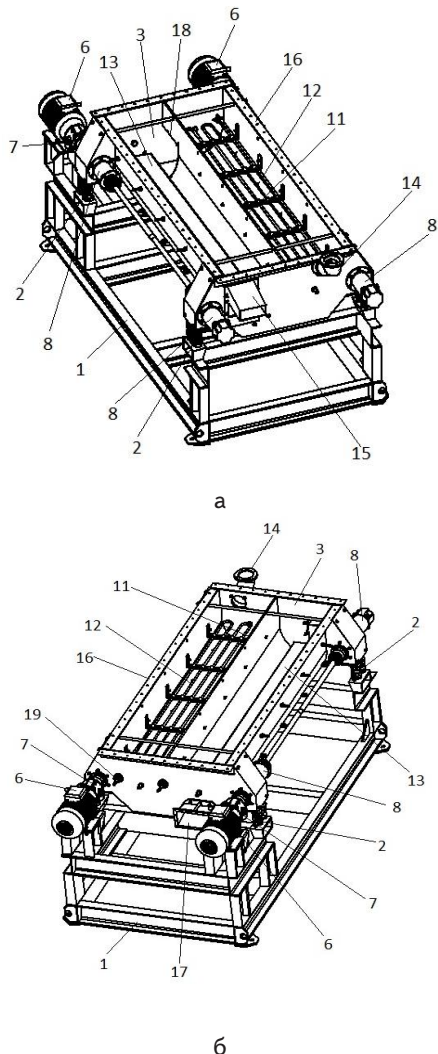

Рис. 3. Конструктивне рішення вібромашини для сушіння гранульованих і зернистих матеріалів у віброкип'ячому шарі: а – вид із сторони завантажувальної та розвантажувальної горловини; б – вид із сторони електродвигунів: 1 - рама ; 2 - пружна підвіска; 3 - корпус; 6 - привод; 7 - муфта; 8 - дебалансний вібратор; 11 - бокова стінка; 12 - електротен; 13 - пустотілий патруб-ок; 14 - завантажувальна горловина; 15 - вивантажуваль-на горловина; 16 - кріплення кришки; 17 - пневмомережа; 18 - виріз; 19 - електричні контакти

Завдяки тому, що керовані дебалансні віброприводи 8 можуть плавно у довільних межах змінювати [9] амплітуду циклічної вимушеної сили, відбувається відповідна зміна амплітуди коливань корпусу U – подібної форми 3 разом із сипучим матеріалом в

U – подібних секціях 4 та 5 (рис. 4). Керування амплітудою коливань здійснюється за допомогою розробленого та запатентованого керованого синхронного віброзбуджувача [10] та дозволяє змінювати колову траєкторію (радіус спіралі) руху сипучого матеріалу по U – подібних секціях 4 та 5. В результаті зміни амплітуди коливань корпусу U – подібної форми 3 змінюються технологічні параметри сушки, зокрема: інтенсивність перемішування сипучого матеріалу та час його перебування в U – подібних секціях 4 та 5. Перехід сипучого матеріалу із першої U – подібної секції 4 до другої U – подібної секції 5 відбувається через виріз 18. Спіралеподібна форма руху сипучого матеріалу по секції 4 U – подібного корпусу забезпечує рівномірне прогрівання всього об'єму сипучого матеріалу електротеном 12.

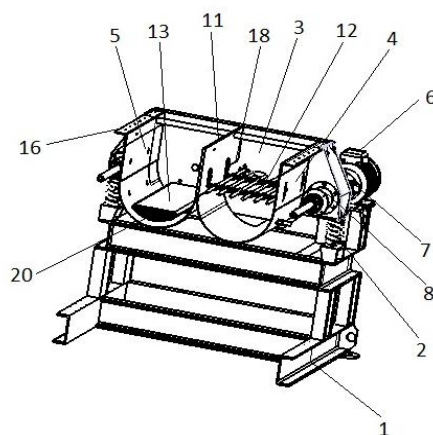

Рис. 4. Поперечний розріз першої та другої секції U – подібного корпусу вібромашини для сушіння гранульованих і зернистих матеріалів у віброкип'ячому шарі: 1 - рама ; 2 - пружна підвіска; 3 - корпус; 4 - перша секція; 5 - друга секція; 6 - привод; 7 - муфта; 8 - дебалансний вібратор; 11 - бокова стінка; 12 - електротен; 13 - пустотілий патруб-ок; 16 - кріплення кришки; 18 - виріз; 20 - газорозподілюючі отвори

В результаті температурного градієнту в першій секції 4 (рис. 5, а) U – подібного корпусу відповідно до [11] відбуватиметься вилучення вологи із верхніх шарів елементів (елементарних частинок), що являються сипучим матеріалом. Відповідно [11] при інтенсивному нагріванню вологого тіла (в нашому випадку елементарної частинки сипучого матеріалу) в його середині виникає надлишковий тиск через внутрішній опір тіла руху пари, що утворилась в результаті швидкого випаровування вологи. Тобто, при температурному градієнті в першій секції 4 U – подібного корпусу попри випаровування вологи із верхніх шарів, волога все ж таки залишається в центральних шарах елементарних частинок сипучого середовища. Для усунення даного недоліку технологічного процесу сушіння температурним градієнтом у другій секції 5 (рис. 5, б) U – подібного корпусу при перемішуванні сипучого матеріалу за допомогою пустотілого патрубка 13 із газорозподілюючими отворами 20 реалізовується технологічний процес конвективної сушки.

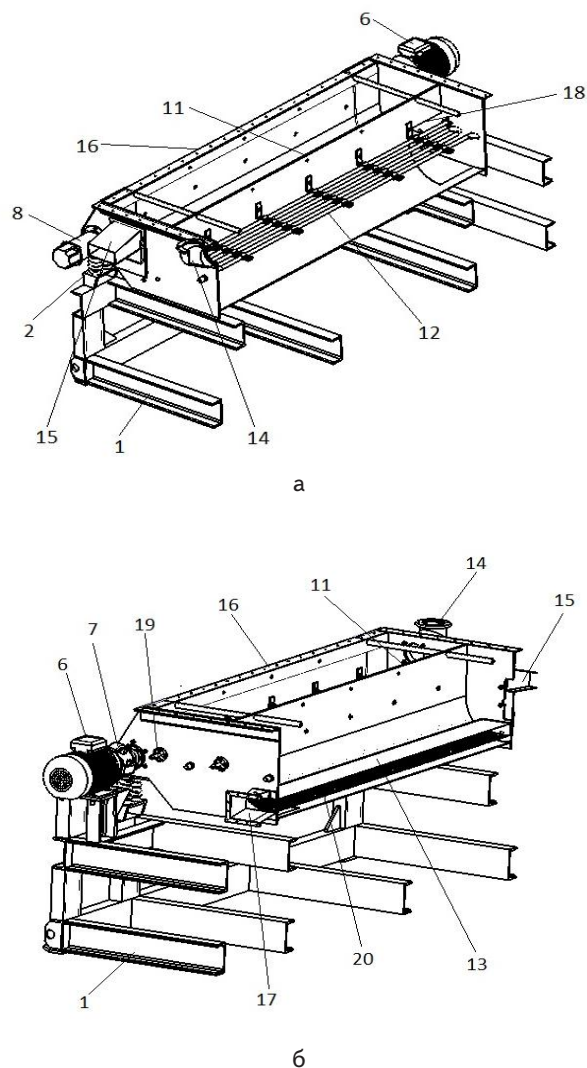

Рис. 5. Повздовжній розріз першої та другої секції U – подібного корпусу вібромашини для сушіння гранульованих і зернистих матеріалів у віброкип'ячому шарі: а – секція із температурним градієнтом; б – секція конвективної сушки: 1 – рама; 2 – пружна підвіска; 6 – привод; 7 – муфта; 8 – дебалансний вібратор; 11 – бокова стінка; 12 – електротен; 13 – пустотілий патрубок; 14 – завантажувальна горловина; 15 – вивантажувальна горловина; 16 – кріплення кришки; 17 – пневмомережа; 18 – виріз; 19 – електричні контакти; 20 – газорозподілюючі отвори

При конвективному сушінні волога видаляється із елементарних частинок сипучого матеріалу в результаті випаровування із верхніх шарів, а на зміну волозі, що випарувалась із центральних шарів елементарних частинок сипучого матеріалу переміщається волога під дією градієнта концентрації вологи. Постійна подача гранульованих і зернистих матеріалів через завантажувальну 14 та вивантаження готової продукції через вивантажувальну горловину 15 у безперервному циклі, дозволяє при даному конструктивному рішенні вібромашини реалізувати технологічний процес сушки із температурним градієнтом (секція 4) та технологічний процес конвективної сушки (секція 5).

5. Висновок

Запропоноване конструктивне рішення вібромашини для сушіння гранульованих і зернистих матеріалів у віброкип'ячому шарі дозволяє одночасно реалізувати два керовані технологічні процеси сушіння для інтенсифікації процесів тепломасообміну при сушінні сипучих матеріалів. Завдяки тому, що у першій секції U – подібного корпусу вібромашини відбувається накладання температурного градієнту на кероване вібраційне перемішування та переміщення (реалізоване витісненням сипучого матеріалу) вздовж секції U – подібного корпусу відбувається інтенсивне випаровування вологи із верхніх шарів гранульованих і зернистих матеріалів. Волога, що залишилась у центральних шарах гранульованих і зернистих матеріалів у другій секції U – подібного корпусу вібромашини при керованому перемішуванні та переміщенні сипучого матеріалу вздовж секції U – подібного корпусу за допомогою пустотілого патрубку із газорозподілюючими отворами інтенсивно видаляється методом конвективного сушіння.

Література

1. Авдеев, А. В. Технологические линии для поточной послеуборочной обработки зерна [Текст] : Сб. науч. тр. / А. В. Авдеев, Г. В. Ануфриев и др. – М. : ВИСХОМ, 1989. – С. 16-22.
2. Антонов, С. Т. Машины и аппараты пищевых производств [Текст] / С. Т. Антонов, И. Т. Кретов, А. Н. Остриков и др. – М. : Высшая школа, 2001. – 138 с.
3. Малин, Н. И. Энергосберегающая сушка зерна [Текст] / Н. И. Малин. – М.: Колос, 2004. – 238 с.
4. Резчиков, В. А. Зависимость качества зерна от равномерности нагрева при сушке [Текст] / В. А. Резчиков // Мукомольно-элеваторная промышленность. – 1968. – № 1. – С. 25–30.
5. Кац, З. А. Сушка пищевых продуктов в виброкипящем слое [Текст] / З. А. Кац, А. П. Рысин – М. : ЦНИИТЭИ Пищепром, 1972. – 44 с.
6. Вибросушилка для сыпучих материалов [Текст] : пат. 2047066 Российская Федерация, МПК F 26 В 17/26, 3/092. / Тумасов А. С., Захаров В. Н., Пузанков А. А.; заявитель и патентообладатель Тумасов А. С. – №5012593/06; заявл.02.09.91; опубл. 27.10.95, Бюл. №30. – 6 с.
7. Вібромашина для сушіння гранульованих і зернистих матеріалів у віброкип'ячому шарі [Текст] : пат. 84564 Україна, МПК F26В 17/00 (2013.01) / Чубик Р. В., Зозуляк І. А., Мокрицький Р. Б., Зозуляк О. В. Вінницький національний аграрний університет. № u 2013 05064; заяв 19.04.2013; опубл. 25.10.2013, бюл. № 20. – 6 с.
8. Анисимов, А. В. Расчет и оптимизация химических реакторов. Часть 1. Идентификация структуры потоков в химических реакторах методом исследования функций откликов. Конспект лекций. [Текст] / А. В. Анисимов, В. С. Тимофеев. – М. : МИТХТ Росвузнаука, 1992. – 40 с.

9. Чубик, Р. В. Керовані вібраційні технологічні машини [Текст] / Р. В. Чубик, Л. В. Ярошенко. – Вінниця : ВНАУ, 2011. – 355 с.
10. Керований синхронний вібробуджувач [Текст] : пат. 84565 Україна, МПК В06В 1/16 (2006.01) / Чубик Р. В., Зозуляк І. А., Мокрицький Р. Б., Зозуляк О. В. – Вінницький національний аграрний університет. - № у 2013 05065; заяв 19.04.2013; опубл. 25.10.2013, бюл. № 20. – 14 с.
11. Лыков, М. В. Сушка в химической промышленности [Текст] / М. В. Лыков. – М.: Химия, 1970. – 432 с.

Обґрунтовано актуальність обробки водозернової суміші роторно-пульсаційним апаратом. Представлені результати досліджень гідравлических характеристик даного апарату при обробці зернової суміші з водою. Обрані оптимальні режими обробки даного середовища. Досліджено продуктивність роторно-пульсаційного апарату, а також отримані результати, які дозволяють застосувати їх у проектуванні промислових установок з приготування рідких кормів для сільськогосподарських тварин

Ключові слова: роторно-пульсаційний апарат, гідравлическі характеристики, водозернова суміш, рідкий корм

Обоснована актуальность обработки водозерновой смеси роторно-пульсационным аппаратом. Представлены результаты исследований гидравлических характеристик данного аппарата при обработке зерновой смеси с водой. Выбраны оптимальные режимы обработки данной среды. Исследована производительность роторно-пульсационного аппарата, а также получены результаты, которые позволяют применить их в проектировании промышленных установок по приготовлению жидких кормов для сельскохозяйственных животных

Ключевые слова: роторно-пульсационный аппарат, гидравлические характеристики, водозерновая смесь, жидкий корм

УДК 636.084(075.8):532.528

ИССЛЕДОВАНИЕ ГИДРАВЛИЧЕСКИХ ХАРАКТЕРИСТИК РОТОРНО- ПУЛЬСАЦИОННОГО АППАРАТА ПРИ ОБРАБОТКЕ ВОДОЗЕРНОВОЙ СМЕСИ

А. Н. Ободович

Главный научный сотрудник,
доктор технических наук*

E-mail: tdsittf@ukr.net

А. Ю. Лымарь

Аспирант*

E-mail: anna_kro@ukr.net

*Институт технической теплофизики
Национальной академии наук Украины
ул. Булаховского Академика, 2, г. Киев,
Украина, 03164

1. Введение

В современных рыночных условиях сельскохозяйственное производство ориентировано на энерго- и ресурсосбережение. Вследствие этого постоянно растут требования к качеству измельчения зернофуража, снижению расхода энергии, металла. Проблемная ситуация заключается в том, что традиционные измельчающие устройства и научные знания в этой области не могут обеспечить дальнейшее коренное совершенствование данного процесса.

2. Постановка проблемы

На сегодняшний день возникла потребность в повышении интенсивности, улучшении качественных показателей кормоприготовительных аппаратов, разработке конструкции нового оборудования – высокопроизводительного и технологичного.

Одним из перспективных путей повышения эффективности производства является использование роторно-пульсационных аппаратов (РПА), основанных на принципе дискретно-импульсного ввода энергии (ДИВЭ). Возможности данного оборудования позволяют успешно осуществлять дробление, перемешивание, растворение с одновременным подогревом жидкой массы и ряд иных процессов [1, 2].

В институте технической теплофизики НАН Украины было разработано оборудование, которое реализует основные механизмы ДИВЭ: эффекты, связанные с ускорением движения непрерывной фазы, действие напряжений сдвига, кавитационные механизмы, механизмы взрывного вскипания [3 – 6].

Целью работы является исследование гидравлических показателей работы РПА при обработке водозерновой смеси в технологии приготовления жидких кормов. Объектами исследований была водозерновая смесь с различным содержанием твердой фазы и РПА, состоящий из статора и ротора,